

Rehabilitirane umjetnine

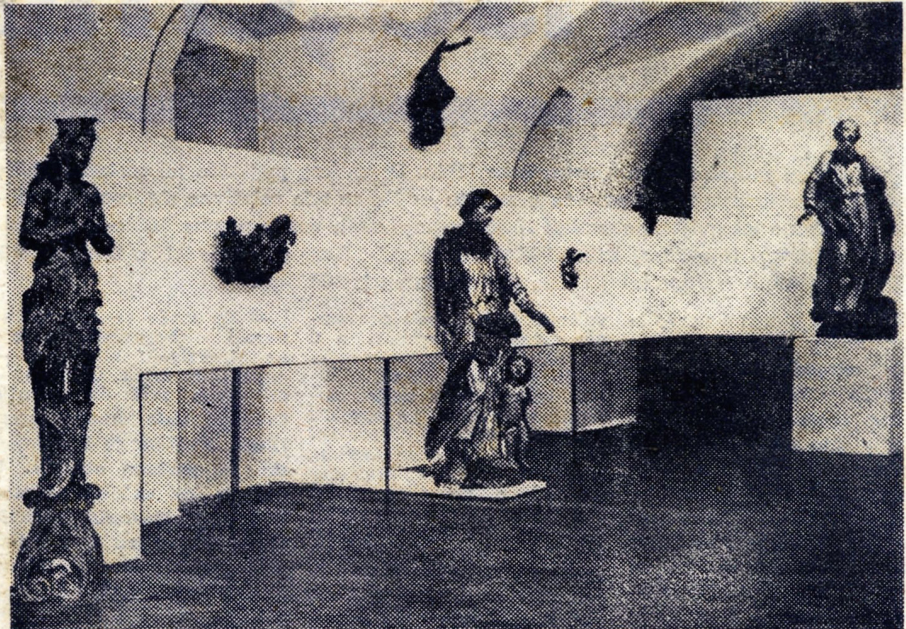
O NEKADAŠNJEM
SJAJU UNUTRAŠ-
NOSTI CRKVE
SV. MARKA
UPOZNAJE NAS
IZLOŽBA U
MUZEJU GRADA
ZAGREBA

Vrijeme neostilova nanijelo je mnogo zla spomeničkim vrijednostima širom Evrope. Nisu bili pošteđeni ni neki naši spomenici, pogotovo sakralni, iako su crkve bile prave riznice umjetničkog blaga. Sjetimo se samo naše stare katedrale na Kaptolu, a isto tako i crkve sv. Marka u Gornjem gradu koje su u ime »čistoće stila« izgubile svoj prvobitni oblik, time svoju izvornost i svoju pravu vrijednost i postale ono što su danas: primjeri toga historicističkog haračenja.

S nekadašnjim sjajem unutrašnjosti crkve sv. Marka u Zagrebu upoznaje nas ovih dana jedna izložba u Muzeju grada Zagreba, koja se zadržava isključivo na njenoj baroknoj plastici XVII i XVIII stoljeća. Zašto samo na njoj? To je vrlo vrijedna plastika, ujedno i jedva poznata našoj javnosti, a primjer kako je bila izbačena iz crkve kao povijest njene daljnje sudbine, više je nego zanimljiva pa vrijedi da se s njima upoznamo prije nego što se osvrnemo na njevu vrijednost.

Kada je Hermann Bollé odlučio da crkvu sv. Marka »očisti od primjesa stilova« — skinuto je 12 baroknih oltara kao manje vrijedni. Zamijenili su ih neogotički, stilski »čisti« oltari. I dok su kasnije i neogotički oltari zamijenjeni Meštrovićevim djelom (koje stoji i danas), dotle je sudbina izbačenih baroknih oltara različita. Pojedini njihovi komadi su širokogrudno dijeljeni »zbog dotrajalosti«, jedan je dio bio deponiran na tavanu kaznionice na Savskoj cesti, jedan lijepi oltar u cijelosti je dospio u Zajezdu u bivši Patačićev dvorac itd. itd. Za kipove u kaznionici ubrzo se zainteresirao Muzej grada Zagreba i oni su već 1911. godine dospjeli u fundus Muzeja. Kasnije se nastojalo da se otkupi i plastika iz ruku privatnika, pa su tako ponovo skupljene skulpture iz sv. Marka, razumije se ne sve.

Tu zbirku do današnjeg dana nismo imali prilike vidjeti, osim malog dijela uvrštenog u stalni postav Muzeja. Kako nam je rekla Vanda Lađović, kustos Muzeja grada Zagreba, sadašnja izložba obuhvaća četrdesetak najkvalitetnijih skulptura. Nije prikazano sve iz crkve što se sada nalazi u Muzeju, jer

POGLED NA DIO IZLOŽBE BAROKNE PLASTIKE CRKVE SV. MARKA

je kvaliteta umjetnina neujednačena.

— Različita likovna kvaliteta skulptura upućuje nas na činjenicu o kojoj u ovom slučaju valja voditi računa. Gornjogradski cehovi, koji su naručivali oltare i koji su se brinuli o njihovom održavanju, nisu imali jednake materijalne mogućnosti. Bogatiji cehovi naručivali su svoje oltare kod renomiranih i vještih majstora, dok su se drugi zadovoljavali i skromnijim radionicama. Dokumenti onog vremena, na žalost, nisu zabilježili imena tih majstora pa tako danas ne znamo tko su autori te

plastike. Prema nekim odlikama pretpostavljamo da su to bili slovenski majstori mariborskog kruga. Ali je velika pomoć našoj historiji umjetnosti što su neki oltari precizno datirani: 1730. godine, pa 1755. godine itd.

Izložba kao cjelina je vrlo uspješna. Omogućava da se sagledaju sve odlike vremena koje uživa u razgibanim površinama, raskošnim formama, u sjaju zlata. I to ne samo nama: nadamo se i gostima kojih će preko ljeta biti puno, jer izložba ostaje otvorena sve do početka jeseni.

E. CVETKOVA